

Foredrag av Børre Knudsen:

Skapelsesberetningen

Børre Knudsen er en meget kjent prest og folketaler bosatt i Nord-Norge. Han er mest berømt for sitt brennende engasjement for menneskeverdet, spesielt for det ufødte liv. Nå i 2014 er han igjen aktuell i forbindelse med kinofilmen *En prest og en plage*. I dette foredraget hevder Børre Knudsen at mange av de store og avgjørende spørsmål som er oppe til debatt i samfunnet, ikke kan få et fullt ut gyldig og bærekraftig svar uten at en bygger på det fundamentet som er gitt oss i 1. Mosebok. Det kan på nytt hjelpe til med å tyde tilværelsen for oss. Børre Knudsen har jobbet mye med disse grunnleggende tekstene, og vi gjengir her hans foredrag om bibelens skapelsesberetning. Forståelsen av disse tekstene har vært mye diskutert, og vi tror dette foredraget kan by på spennende lesning.

ARVEGODS

Vi skal ta for oss noe av det første kapitlet i 1. Mosebok. Det dreier seg her om tekster som er flere tusen år gamle. De er blitt til i et helt annet miljø og en helt annen kultur enn vår. Hvis vi kunne kjøre en tidsmaskin tilbake og plutselig lande i miljøet hvor disse skriftene engang ble til, så ville det være et

kultursjokk, - som å komme til en fremmed planet omtrent. Og vi kan spørre oss selv: Hva har disse urgamle tekstene med oss å gjøre? Hvorfor angår de oss? - Skriftene skulle egentlig ikke ha interesse for andre enn semittiske filologer og religionshistorikere.

Grunnen til at disse skriftene i Det Gamle Testamente angår oss, er rett og slett fordi de har vært en slags dåpsgave til vår kultur. Dåpen og kristenarven knytter bånd mellom oss og disse skriftene, fordi den knytter bånd mellom oss og det folk som har båret disse skriftene fram i verden: Israelfolket. Det har altså skjedd noe med oss som har ført oss inn i en sammenheng med Israels folk. Dette tar oss inn i deres folkefellesskap og inn i deres sammenheng. Det er derfor skriftene angår oss. Vi har fått dem i dåpsgave, de er vårt arvegods.

Allikevel tror jeg vi må se på tekstene som en historisk størrrelse, slik det til vanlig gjøres når den behandles av teologer, filologer eller religionshistorikere.

I 1.Mosebok finner teologene og filologene mange forskjellige **kilder**. Det er ikke opprinnelig ett skrift, sier de, men det er to, tre eller kanskje fire ulike skrifter som er blitt redigert sammen til én

sammenhengende historie. De snakker om den eldste, som de kaller Jahvisten. Han skal ha levd omtrent på Davids tid. Han skal være den første som har fortalt om den tidligste urhistorien. Så har vi noe de kaller for Elohisten. Det er en som vanligvis bruker navnet Elohim når han snakker om Gud, mens Jahvisten bruker Jahve. Han forteller også sine ting. Derne har vi Presteskriftet, en kilde som er mest opptatt av ættetavler og slikt, men som visstnok også har gitt oss hele det første kapittel i 1. Mosebok. Så har vi en som de kaller Devteronomisten, som begynte å skrive så sent som under Josias' reform, altså ca. 600 år før Kristus.

Tilslutt må vi regne med en som de kaller for R, REDAKTØREN. Han har sydd sammen alle de forskjellige kildene, slik at vi har det store verket som vi idag kaller de 5 Mosebøkene.

Slik forsøker de å sondere og skille og finne ut hvem som har skrevet hva og hvordan det er sydd sammen, og hvorfor det er sydd sammen slik det er, og hva som er hensikten med det. Mens vi prøver å sette oss inn i alt dette, forsvinner det liksom fra oss som Guds ord. Det blir bare historie, filologi, og det blir fryktelig vanskelig å finne Gud i det. Jeg har selv arbeidet med det, og følt noe av den forferdelige mistrøstigheten som kommer når dette helt ut blir menneskeverk og "arkeologi". Men jeg tror nok det er rett, menneskelig sett, at verket er blitt til gjennom en lang prosess, - på samme måten som det tok lang tid å bygge Jerusalems tempel: Det kommer til stener fra mange forskjellige kanter, og til slutt har det vært en arkitekt som har ordnet alle disse elementene sammen slik at det er blitt et sammenhengende hele. Gud har gått en lang vei, han har brukt mange mennesker, han har tatt seg god tid for å bygge opp den helligdommen som vi kaller Den Hellige Skrift og som vi sier er Guds ord.

Det er en som har illustrert det slik, - for å skjære igjennom og for å vise hvor galt det kan gå dersom vi begynner å fortape oss i enkelthetene i forsøket på å finne ut hvordan dette kanskje er blitt til: Det har gått med Det Gamle Testamente som når en mann med historisk interesse har tatt et gammelt byggverk fra hverandre helt til han klarte å forestille seg stenene, stykke for stykke tilbake i stenbruddet, og bjelkene som trær oppe i åsene. Først da var han fornøyd, når kunne vise hvor hver enkelt sten kom fra og plassere dem tilbake i stenbruddet, og fortelle hvor bjelkene kom fra og plassere dem oppe i åsen som trær igjen. Men da hadde han jo samtidig oppløst hele bygningen. Der var ingenting igjen. Slik kunnskap kan øke kunnskapen om tre og sten. Men for oss gjelder det å forstå bygningen slik den står der. Forstå dens stil og dens formål.

En jødisk rabbiner som heter Franz Rosenzweig mener at den egentlige forfatteren av skriftet må være den som vi kaller for R, altså Redaktøren. Han som engang på 500- eller 400-tallet før Kristus sydde alle disse kildene sammen til ett skrift. Men vi burde ikke sette R for Redaktør, sier han. Vi bør sette R for Rabbenu. Det er hebraisk for Vår mester. Det er jo egentlig han som er forfatteren. Det

er hans teologi som har bestemt hvordan skriftet skulle sys sammen. Det er hans store arbeid som har skaffet oss Mosebøkene, han er mesteren. Egentlig er det han som underviser oss gjennom alt det som de forskjellige kildene forteller. For det er han som vil at vi skal ha Mosebøkene akkurat slik som vi har dem. Derfor bør han ikke hete redaktøren, han bør hete Rabbi.

Vi skal også merke oss hva tekstene handler om. De taler med den aller høyeste konsentrasjon om Gud. Gud er hovedpersonen. Det er ikke de andre detaljene i stykket som er interessante, men det er Gud, - at Gud talte, - at Gud skapte, - at Gud skilte, - at Gud gjorde og at Gud velsignet. Det er det som er hovedsaken i historien, det er hele tiden Gud som står bak. Og så skal vi merke oss hva denne teksten forteller om Gud. Den sier til oss at Han var før verden, Han skapte verden utifra sin frie vilje. Han er ikke ett med verden, - Han er noe helt annet enn verden, men heller ikke adskilt fra den. Han vender seg skapende og velsignende mot verden.

Dette er trossetninger som ikke stammer fra de gamles verdensbilde. Det verdensbildet som forfatterne hadde på den tiden da dette skriftet ble til, og vårt verdensbilde, er også vidt forskjellige. Skapelsesberetningens trossetninger har imidlertid sin fulle gyldighet også i vårt verdensbilde. Dogmene om Gud bryter ikke sammen selv om verdensbildet forandrer seg. De blir stående, og er hovedsaken i disse tekstene.

Og så til slutt: Jerusalems tempel var hugget ut av Orientens geografi og historie der og da. Det var sten herfra og sten derfra, - bjelker og stilimpulser herfra og derfra. Det var mennesker som drog på stenene og bar på bjelkene, arkitekter og snekkere. Og allikevel: Dette templet ble en helligdom, tilblitt på Guds befaling og fullkomment innrettet etter Guds formål. Slik er det også med Den Hellige Skrift. Alt i den er menneskelig, den er blitt til her på jorden. Og samtidig er den guddommelig fordi den er bygget som et tempel for Gud. Gjennom dette tempel kommer Gud oss imøte og taler til oss like tydelig idag som han gjorde for mange tusen år siden. Når vi så skal gå inn i denne helligdommen, bør vi gjøre det med et ydmykt sinn.

SKAPELSENS TIDSSKJEMA

Hvilken dag er det idag? Onsdag, ikke sant? Hva betyr onsdag? Jo, onsdag er etter guden Odin. Hvilken dag er det i morgen? Torsdag ja. Hvem er det som eier den dagen? Og dagen deretter? Fredagen, hvem er det som eier den? Hvilken dag var det igår? Tirsdag. Hvilken gud er det som hersker over den dagen? Hvilken dag var det i forigårs? Hvilken gud er det som hersker over mandagen? Eller kanskje det er en gudinne, månen? Og søndagen er jo som kjent soldagen.

Vi har bare disse syv dagene, de kommer igjen og igjen. Men det er de som er strukturen i tiden: søndag, mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag, og lørdag. Lørdag? Den har fått et profant navn. Vaskedagen (lauge), det er kanskje et poeng i det som vi skal komme tilbake til. Men opprinnelig het den saturdagen, Saturns dag (jfr. engelsk). Planeten og guddommakten Saturn, dødsrikets makt, hersker over den dagen. Så kan man saktens holde seg rolig.

Jeg begynner på denne måten for å gi et bilde av det tidsskjema som skapelsesberetningen finner sted i. For det har ikke bare vært slik i våre dager eller tilbake til romertiden. Også de gamle babylonerne delte tiden inn på denne måten. Stort sett var det de samme typer guddommakter som rådde over de forskjellige dagene også. Om enn med andre navn. Solen hersket over søndagen,

månen over mandagen, høyguden Jupiter over tirsdagen osv. Denne tidsstrukturen var felles for israelfolket, for babylonerne og alle de andre hedenske folkeslagene omkring dem. Israel lå som en liten øy midt i dette hedenske folkehavet som forstod og oppfattet verden på samme måte.

Disse syv dagene var som syv søyler som bar verden. Og disse syv guddommene eller disse syv planetene, var guddommene som hersket over all tid og som bestemte hva som skulle skje. Menneskene måtte innrette seg etter dem hvis det skulle gå dem godt. De kunne utforskes gjennom astrologi for eksempel. Gjennom å tyde stjerne-tegnene slik de stod på forskjellige dager, kunne man finne ut hva denne dagen inneholdt, hva det var for en god eller ond vilje denne dagens gud hadde med meg. Utenfor den lille øya Israel gikk menneskene som treller under dette tidsskjema, under disse gudene, bøyd under hedenskapets og astrologiens åk. Det gjaldt hele tiden å innrette seg på forskjellig måte, for å komme tilrette med guddommene, og finne ut hva deres vilje var gjennom å spørre stjernene og tyde stjernenes språk.

Hvordan var verden blitt til? Hvordan var verden blitt reist på disse syv søylene? Mytologiene er forskjellige, men det er hele tiden en historie om kamp, om blod, om avling. Det er disse samme gudene som er hovedpersonene i skaperdramaet. Aldri er én gud i virkeligheten alene. Det er ikke én vilje, én mening, men syv viljer, syvhundre viljer, syvtusen forskjellige viljer. Og verden er liksom samspillet mellom alle disse guddomskreftene som sammen avgjorde at verden er slik den er. - Uendelig mange potenser som hersker i verden og som hver for seg krever sin rett. Tor som maktens og krigens gud. Freia som kjærlighetens, seksualitetens og fruktbarhetens gud. Odin som den dype verdslige visdom som gjennomskuer og manipulerer med alle ting. Ty, -en fjern høygud. El i det gamle babylonia som bare var der. Og solen og månen, selvfølgelig. Mektige guddommer som man hilste med håndkys. - Og stjernene, de utallige stjernene. Tidsskjemaet står fast.

Disse syv dagene er tilværelsens søyler. Men inn i dette kosmos, -inn i dette verdensbildet, er det at Israel forkynner den éne gud. Den **ene** gud som har skapt alle ting, fordi han har sin bestemte mening med det. Han er suveren. Han er ikke avhengig av de andre guddommene. Han vet hva han gjør og han er herre over alle dager. Det fins ikke en eneste dag som ikke er grepet av Gud, som Gud ikke har fylt med sitt innhold. Det finns ikke en eneste dag som ikke denne gud er herre over. Og dagen og dens innhold er Herrens gjerning. Dette er intet mindre enn en revolusjon.

Legg merke til hvordan månen og solen og stjernene omtales når de skapes en stund senere: Solen nevnes ikke med navn, månen nevnes ikke ved navn. Hvorfor? Fordi sol og måne dengang var navn på guddommer. Sa du: solen, om du bare sa navnet på solen, shamash, hadde du sagt navnet på en gud. Men du ser hvilken rolle disse store makter har fått i skjemaet vårt: De er bare lamper som er hengt opp på himmelen. Solen heter: det store lys, Månen: det lille lys og så stjernene. Men de har ingen egen makt. Det står riktignok at de skal råde om natten og om dagen, men det er bare for at de skal gi tider og være til tegn for tider og måneder og år, står det. De er altså blitt redusert til **kalenderfenomener**. De har bare én oppgave: Å fortelle oss hvor langt vi er kommet på året eller i tiden. De er blitt fullstendig sekularisert, kan vi si, og hengt opp på himmelen for å gjøre oss en

tjeneste. Så suverent er det omsnudd. Fra at vi var solens og månens og stjernenes tjenere, som alltid måtte rette oss inn etter deres tegn og deres mening, så er alt omsnudd. De er blitt våre tjenere, fullstendig avmytologisert. Vi har ikke noe med dem å gjøre, vi skylder dem ingenting. Vi skylder Gud alt.

MENING OG VERDI.

Bli lys, sa Gud. Han ropte sitt lysord inn i mørket, inn i kaos. Vi kan si at skapelsesberetningen er en beretning om hvordan dette lyset stråler gjennom det gamle hedenske kaos, hvor mennesker gikk i mørke og følte seg utlevert til kaosmaktene. Livet hadde ikke virkelig mening. Mitt liv var bare en sum av kamp mellom forskjellige krefter i meg og omkring meg. Det var ingen virkelig sammenheng i tilværelsen. Jeg var bare som en flis på det store hav, -utlevert til disse maktene og kreftene. Det er kaos. Det er kamp. Inn i dette mørket roper da Gud lyset inn i kaos og frir mennesket ut av disse maktenes vold. Når du hører dette og tar imot det, så brer lyset seg der. Til slutt så står du der og får høre at du er skapt i Guds bilde. Du skylder ikke disse maktene noe som helst. Du skylder alene Gud din lydighet og din kjærlighet. Han som har skapt deg i sitt bilde, har satt deg som en krone på hele skaperverket. Det var du som var meningen med det hele. Mennesket. Skaperverket er snudd opp ned. Mennesket får se seg selv som kronen på skaperverket, det frie mennesket, som skylder bare Gud sin lydighet og sin kjærlighet. Alt det som før var guder og skjulte makter og krefter er blitt avmytologisert. Verden er blitt virkelighet på en helt annen måte, og Gud legger den i hendene på mennesket som en oppgave. Og plutselig blir verden på en måte gjennomiktig og meningsfull og du føler deg verdifull.

Jeg tror dette er noe av kjernen i budskapet. Ja, det er selve lyset som faller inn. Lyset fra Gud over verden, som forklarer verden på nytt og setter meg inn i en meningsfull sammenheng med denne verden. Den er min. Den er Guds.

Hvis vi forstår dagene på denne måten, så opphører noen av våre vanligvis intellektuelle problemer. Vi tenker: Hvordan kan verden være skapt på syv dager? Den er jo skapt over millioner av år. Det forteller i alle fall de fleste geologene oss. Det er ikke det skapelsesberetningen er opptatt av. Den er opptatt av å forkynne Gud. Og å forkynne din plass i den verden som Gud har skapt. Den forkynner et frigjørende ord inn i noe som også for oss er blitt kaos. For etterat vi begynte å miste troen på Gud, har vi begynt å tro at vi også bare er tilfeldigheter, vi mennesker. Resultatet av tusen millioner tilfeldigheter, som vi kaller for utviklingen. Vi sluttet å tro at det finnes en mening i tilværelsen, - det finnes kanskje tusen millioner meninger. Kollisjonen mellom alle disse forskjellige kreftene og meningene i verden har da skapt utviklingen, -kampen for tilværelsen, maktvilje, seksualitet og alle de forskjellige kreftene vi har i oss og omkring oss. Alle disse kreftene i samspill skal ha skapt en verden som vi lever i idag, og vi er bare produkt av det. Og da er vi tilbake til det gamle hedenskapet. Alt blir kaos. Vi mister oss selv. Vi mister vår identitet. Vi vet ikke hvem vi er. Vi vet ikke hvor vi går. Vi må bare forsøke å innrette oss på en eller annen måte, **skape** mening, sier vi. Det fins ingen virkelig mening. Vi må selv skape vårt menneskeverd. For det fins ikke et virkelig menneskeverd. Alt er tilfeldig, men vi kan jo forsøke å gjøre noe ut av det...

Og så raser astrologien inn på oss igjen. Selvfølgelig! Ganske typisk! For vi kunne ikke makte å leve i et slikt sekulært tomrom. Det måtte bli religiøst igjen. Dette utviklingslærens verdensbilde vitenskapen har skapt for oss, det er blitt religiøst igjen. Og så er vi plutselig tilbake til de gamle

gudene igjen. Vi er midt oppe i det nå. Det er stjernene som styrer igjen. Det er forskjellige guder og makter over de forskjellige dagene i vårt liv. Det gjelder å innrette seg, og noen dager gjelder det å holde seg hjemme. Mytologien stiger igjen opp fra dypet, fra vårt eget sjeledyp. Det har bildekraft i seg. Vi er blitt veldig opptatt av religionshistorie og dybdepsykologi og finner de samme tingene dypt nede i oss selv som tilbake i tiden, - og vi blir utlevert til disse maktene og vet verken opp eller ned lenger, og vet verken kvinne eller mann lenger. Det kommer egentlig bare an på hva vi gjør ut av det. Stjernene hersker.

Og i en slik situasjon kan skapelsesberetningen i all sin enkelhet virke som et **lysord**. Jeg har opplevd hvordan det kan virke slik, når situasjonen er åpen for det: Lysord som ordner kaos igjen, skaper sammenheng igjen, gir meg Gud tilbake og gir meg meg selv tilbake.

TIDLØSE BILDER

Det bildet av verden som ligger til grunn for det som skapelsesberetningen vil si til oss, - vi kan si at det er paletten som brukes, hvor fargene og bildene er hentet fra - er en annen kultur enn vår. Du ser det jo helt tydelig. I begynnelsen var alt bare mørke og vann. Et kaos av mørke og vann, -dype hav. Det er mulig at dette skal oppfattes som symbolsk, det er ihvertfall det. I dette mørke, dype havet bryter da lyset inn. Det står der som en kile, begynnelsen på noe helt nytt. Det kan jo minne litt om moderne naturvitenskap, for lyset må jo være det første, den rene energi. Men alt er fremdeles bare vann og mørke. Så skaper Gud **hvelvingen**, rakah, som det heter på hebraisk. Det betyr en hamret hvelving av metall. Og den setter han midt i dette store kaos. Vi må tenke oss det som en halvhvelving, omtrent slik som vi ser regnbuen nå ned i kaos ett eller annet sted, den står i dypet. Men fremdeles er det kaos på oversiden og på undersiden av hvelvingen. Og Gud begynner å skille vannet som er over hvelvingen, og det som er under den, og han lar vannet gå tilbake i dypet slik at det tørre land stiger fram. Dermed skaper Gud et livsrom for planter og dyr og mennesker midt i et kaos hvor ingen kan leve og hvor ikke noe liv kan bestå. Det var som en slags ark, om du vil, Gud bygger den første "Noas Ark". Med hvelvingen stenger han kaosmaktene ute, og så lar han jorden stige fram av dypet. Havet synker ned til sin rettmessige plass. Det blir balanse.

Innenfor disse veggene, -innen denne runde sirkelen går det an å leve. Her er luft. Her er hav. Her er land. Gud skaper vårt **livsrom**. Og Gud oppholder vårt livsrom. Det er et sterkt bilde dette her. Jeg tror ikke vi kunne lage et bedre bilde ved å snakke om ozonlaget som beskytter oss eller noe slikt. Men vi kunne jo forsøke. Det er ikke ozonlaget det er snakk om her. Her gjelder det himmelhvelvingen slik menneskene så den når de så opp. Men selvfølgelig er det ozonlaget vi ser opp i. Gud har skapt den strukturen i verden som gjør at liv kan leve. Det er han som står bak det. Det er hans gode vilje og mening.

Denne trossetningen gjelder for alle tider uansett hvordan vi tenker oss verdensbildet og strukturene. Rakah kan jo godt være atomstrukturen - det kan være at rakah går igjen i hvert eneste atom. For det som holder tingene sammen, - hva er egentlig det? Det som gjør at ikke alt sammen raser tilbake i kaos, - hva er det? Vi kan kalle det for hvelvingen.

Bildet er enkelt og tydelig og lett forståelig. Et barn kan forstå det. Mennesker fra alle kulturer kan forstå det, til alle tider. Vi varter kanskje opp med vårt vitenskapelige verdensbilde, men hva er nå det egentlig? Det forandrer seg hvert tiende år. Hvem ville forstå noe særlig av det? Det var bare x

og y og z osv. Hvis vi skulle si det slik det virkelig måtte gjøres på vitenskapelig språk så må vi være klar over at for vitenskapen fortaper materien seg i bare energi. Ingenting er i virkeligheten til, alt løser seg opp. Slik mister vi virkeligheten. Men det bibelske verdensbildet er konkret, det er nært, det er allmennmenneskelig og det er umiddelbart. Vi lever nå under en hvelving, under Guds beskyttelse. Hvis den beskyttelsen bryter sammen, så omkommer vi alle sammen. Det er Gud som har skapt det livsrommet vi lever i. Hvelvingen har Gud smidd og satt over oss, slik at vi kan leve.

Er det vanskelig å akseptere at Gud kan fortelle oss viktige ting på denne måten? Burde han ha laget noe som liknet på en vitenskapelig verdensforklaring i 1.Mosebok? Eller må vi ikke innse at hvis Gud i det hele tatt skal kunne kommunisere med oss, så må han være temmelig enkel? De store poengene er disse: Tror du at tilværelsen er meningsfull? At du er viktig? At du har verdi? Eller tror du på alle disse stjernegudene? Tror du på skjebnen? Tror du på tilfellet? Har du utlevert deg til tilfeldigheten? Lever du i kaos og mørke?

Skapelsesberetningen er enkel. Den er gjennomtenkt, veldig gjennomtenkt. Den er klar, -den bruker nesten ingen unødige ord. Men når den sier noe, bør vi lytte oss inn på det. I en sånn tekst er ikke noe tilfeldig. Når det sies slik og slik, så er det fordi det har en helt bestemt mening.

Det er noe her vi kanskje bør merke oss. Gud kommanderer på litt forskjellige måter. Det står at Gud skaper ved sitt ord. Gud nevner det, og så står det der. Gud uttrykker sin mening, og meningen tar form i verden. Dette er et uttrykk for Guds allmakt. Men noen ganger står det, f.eks. i vers 11, "jorden bære fram gress, urter som sår seg, frukt med deres frø i", og jorden bar fram gress. Det ser ut til at den jorden Gud har skapt og som han har latt stige fram av kaos, den har på en måte en egen kraft i seg. Gud sier ikke: Det bli planter, men han sier: Jorden skal bære frem planter. Han befaler jorden at jorden skal bære fram planter. På denne måten kommer det fram at verden er skapt av Gud, - den ropes fram av ingenting av Gud, men verden fortsetter å være med på skaperprosessen. Det samme gjelder også når det kommer til dyrene på jorden. Da frembringer også jorden disse dyrene. Og det er tydelig at her er nyanser. Gud er nok skaperen som skaper allting direkte, men samtidig er det også noe i naturen som samarbeider med Gud. Det er på en måte noe som naturen føder ut av seg, - ut fra de anlegg som Gud har lagt ned i den.

MENNESKET – GUDS MÅL

Så må vi merke oss hva som er målet for hele denne mektige prosessen. Målet er mennesket, målet er deg og meg. Det sies helt klart og kompromissløst at det er mennesket som er kronen på skaperverket. Mennesket var det målet Gud arbeidet seg fram imot. Først skapte han livsrommet, så skapte han plantene, så skapte han dyrene som kunne leve av plantene. Og tilslutt, når verden sto ferdig, førte han mennesket inn. Da førte han mennesket inn i en verden som det kunne leve i, og som mennesket skulle styre.

Slik kan vi si at mennesket får høre denne skapelsesberetningen for å finne sin plass i verden. For å være et fritt menneske, et menneske med selvrespekt, et menneske som ikke bøyer seg for maktene i tilværelsen, stjerner og guder, men som står oppreist fremfor sin Gud. Et menneske som ser mening i tilværelsen, sammenheng i tilværelsen, og som vet at Gud er herre over alle tider og dager. Det er det bibelske verdensbilde og det bibelske menneskebilde.

Skapelsen, malt av Michelangelo.

Dette er det viktigste av alt for oss å vite. Vi kan på en måte si at hvis vi hadde hatt dette ubrutte forholdet til Gud, så hadde vi ikke behøvd å vite mer enn det som står i 1. Mosebok kap. 1. Det er hele den store sammenheng vi lever i, enkelt fortalt som til et barn. At vi trenger noe mer, skyldes at vi er falt fra denne Gud. Vi har snudd oss bort fra meningen med livet vårt. Vi har gitt etter for maktene og myndighetene i verden. Vi har begynt å spille på lag med dem og late som om Gud ikke er Gud, som om vi selv var Gud. Og dermed er vi kommet i et grunnleggende galt forhold til alt sammen. Og derfor er det nødvendig med alt det andre som følger etter dette første kapitlet i 1. Mosebok. Hele historien, alt det som følger etter, er historien om Guds møysommelige vei med oss ut av kaos igjen for at vi skal komme tilbake i lyset og til meningen og inn i hans skaperverk på den rette måten. Dette begynte med oss i dåpen: ånd og vann og lys - skapelsens første symbol.

Referanser

Foredraget ble holdt i Tromsø i 1991. Referat ved Johannes Sørensen og Steinar Thorvaldsen. Tidligere trykket i tidsskriftet *Origo*, nr. 38, oktober 1992, side 18-23. Se ellers:

Børre Knudsen (1995): *Grunnsøylene*. Credo forlag.

Børre Knudsen (1993): Det bibelske univers. Tidsskriftet *Credo*, nr. 10, 1993, side 14-17.